

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

PROGRAM
PROMOCJA
JĘZYKA POLSKIEGO

JĘZYK I KOMUNIKACJA MŁODYCH POKOLEŃ. UWAGI O WSPÓŁCZESNEJ MŁODOMOWIE

prof. UJK, dr hab. Anna Wileczek
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Patronat medialny:

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI DI BARI
ALDO MORO

DIPARTIMENTO DI
RICERCA E
INNOVAZIONE UMANISTICA

Università
di Genova

DLCM
Dipartimento di lingue
e culture moderne

UNIVERSITÀ
DI TORINO

Rzym
Stacja Naukowa
Polskiej Akademii Nauk

Język czy języki?

- 1. *My gadamy slangiem, chociaż nie jesteśmy gangiem,*
- *każdy gada slangiem, chociaż umie też normalnie,*
- *ale gada slangiem, to zostało w nas od lat,*
- *gadamy tak slangiem, gadamy slangiem...*
- *Pezet, Slang*

- 2. *Człowiek produkuje znaki i dzięki temu rozjaśnia świat, który od momentu nałożenia nań siatki znaczeń przestaje być obcy i nieprzychylny.*

Roland Barthes, Imperium znaków

Always on – profil pokoleń „wstępujących”

- **Pokolenie Z** – zoomerzy, zetki, (ok. 1995-2009), **cyfrowi „tubylcy”** (Prensky)
- **Cechy:** różnorodność, globalność, wielozadaniowość; umiejętne korzystanie z cyfrowych narzędzi: przedkładanie komputerów ponad telewizję;
- mobilność, dynamika doświadczania świata;
- **Ulubione portale społecznościowe:** Youtube, Instagram, Twitter, TikTok, Facebook; Snapchat

- **Pokolenia A** – alfy, e-Gen, „ekranowcy”, (ok. 2010-2024); **cyfrowi „rezydenci”** (McCrandle)
- **Cechy:** zanurzeni w technologii, Internet to element rzeczywistość, a ekran – medium jej poznawania; wiedza pochodzi z portali społecznościowych; smartfon podstawowym narzędziem „dostępu” do wiedzy;
- upodobanie do zmiany, permanentna kreacja; budowanie relacji online; zastępowanie klawiatury mową (tzw. *voice-recognition*);
- **Ulubione portale społecznościowe:** TikTok, serwisy gamingowe, Roblox, Minecraft – interakcje i współtworzenie w metawersum (*metaverse* – przestrzeń wirtualna podlegająca kreacji z elementami rozszerzonej rzeczywistości).

MŁODOMOWA =

sposób posługiwania się językiem w sytuacjach codziennych (potocznych, nieoficjalnych), online lub offline przez ludzi młodych i/ lub „młodych duchem”.

„Mówienie po młodzieżowemu” - naturalność komunikacyjna, spontaniczność i luz młodzieżowego „stylu bycia”, autentyczność kontaktu.

Język młodych pokoleń – problemy terminologiczne

1. *Biolekt młodzieżowy/ styl biologiczny* -

- **KOD OKRESU DOJRZEWANIA**; zmiana neurobiologiczna – potrzeba „odróżnienia” się od dorosłych;

2. *Socjolekt młodzieżowy* - **KOD SPOŁECZNY**; zmiana społeczna potrzeba przynależności; język społeczności;

3. *Slang młodzieżowy* – **KOD/STYL KOMUNIKACYJNY**; zmiana kulturowa; humorystyczny, ekspresywny, emocjonalny stosunek do rzeczywistości; wynik intensywnego doświadczania i szybkiej interpretacji (etykietowania) rzeczywistości

UWAGA: nieadekwatność terminu *gwara uczniowska*

Język potoczny
ogólny (np. *ogarnąć*,
spoko, *dzban*, *IMO*,
spojlerować)

UWAGA: Odrębne
plebiscyty:
„Młodzieżowe Słowo
Roku” w:
Polsce, Niemczech,
Austrii, Czechach...

friendzone
czilować
npc
disować
boomer
cringe
crush
tryhardować
prawilny
emo
be

Język reklamy,
np. *sztos*,
epicki, *YOLO*

Język polityki,
np. *bambik*, *po
bandzie*, *Janusz*,
dymy

Język mediów,
np. *boomer*,
patointeligencja,
drillowiec,

Język młodzieżowy –
najbardziej
„wpływową”
odmiana
współczesnego
języka potocznego...

Młodomowa – współczesny kod werbalno-ikoniczny

Znaki językowe (słowa i frazeologizmy), np.:

- *egotop* =zrozumiałstwo
- *być na essie*=*być wyluzowanym*
- *tryhardować* =intensywne starania
- *bambik* =nieudacznik
- *psycha*=*psychika*
- *żyć pod kamieniem* ; =nie orientować się
- *Artur, przyszykuj kadzidło!*=żart, palenie

Hybrydy, np.:

- B8= bate= ,żart, wkręt' / por. spolszczenie *bejt, bejtować* ,wkręcać kogoś/
- 2 na 10 =bardzo źle
- *#nikogo* =coś *nieużytecznego*
- *# kto # kto pytał* =nie obchodzi mnie
- + 1 *byczqu* =zgadzam się, kolego

Znaki ikoniczne, emoji, np.:

• 😄 *xD* (*iksde*)

• *pogchamp/ pog*

• 😓 *UwU*

• 😞 , 😊 *boczne oko*

Memy/ wirale /tiktoki, np.:

Coś się kliknęło...

MŁODOMOWA JAKO „KOD MŁODZIEŻY”

- Werbalizowanie „młodości”, np.: identyfikacja środowiskowa, intensywność przeżyć, relacje, życie towarzyskie; szybkie etykietowanie; percepcyjny konkret; *noob* =nowicjusz, *gigachad*=ktoś świetny, *rel*=aprobata, *slay* = świetnie, *skil*= umiejętność, *kys*= odwal się;
- nawiązywania i podtrzymywania więzi w społeczności młodych użytkowników; odróżniania się od „innych” grup lub kategorii społecznych (w tym skrótowość, żargonowość „utajenie” komunikatu); *elo*=część, *siema* =część *mordeczko*= przyjacielu, *akronimy*: *NPC*= ktoś dziwny, *IMO*=mim zdaniem, *POV* =;
- posługiwania się językiem „na czasie” – modnym i nowoczesnym, oddającym zmienność i dynamikę doświadczenia: por. np.: *palić wroty*=wyjść, *strzelić z ucha* =usłyszeć, *pchać się w gips*=zaczepiać, *toczyć bekę* =śmiać się, *wczesać się w temat* =dowiedzieć się;
- język w ciągłej „inkubacji” (zmienność); synonimika: *iść* jako: *cisnąć* (z *buta*), *bujać/bujnać*, *drałować*, *dymać*, *patatajać*, *pomykać/mykać*, *prażyć*, *petować*, *spadać*, *śmigać*,
- tworzenie tzw. *antyjęzyka* (lekceważenie norm, specyficzne słowotwórstwo); np. *leżing*, *włosing* (*ang.* –ing) *dednąć*=umrzeć, *hajp*=popularność, *spox* = ok, *żenadix*=kompromitacja; **crindżuwa*=wstyd **smakuwa*= smaczne

Struktura „młodego” słownictwa : JA(MY) – TY (WY)

Człowiek (nazwy osób, oceny, relacje):

- **Wartościujące nazywanie osób**
- **Etykiety kobiet:** *jesieniara, bedoesiara, kamieniara, alternatywka, pick-me-girl;*
- **Etykiety mężczyzn,** np. *gość, ziom, bratek (bro), gigachad, GOAT, przegryw, noob, simp;*
- **Deprecjonujące eponimy,** np. *julka, seba, oskarek;* stany umysłu, np. *dzbanizm*

• **Kontakt**

tendencja do podtrzymania kontaktu, „bycia razem”, w ramach prestiżowej wspólnoty młodzieży za pomocą – między innymi: specyficznego słownictwa, np. *elo, eluwina, elówa/ eluwa, siema, siemson, siemka, siemanko, nara, narka, narson, naura*);

UWAGA: humorystyczne zwroty do kolegi: *byczku/ byczq/ byku, mordo/ mordeczko* to nie tylko element zaznaczenia sympatii, ale też przejaw aprobaty: *Oj tak, byczq (+1); Jest dobrze byczq; Obczajamy byczku!; Oj, tak, tak, dobrze widzisz byczku/ Mordo, spoko!; Mordeczko, to ty stoisz pod sceną?*

- **Gry komunikacyjne – walka na słowa,** np. np. *dissować, A kto pytał? Idź, dotknij trawy; Wiem, co jest 5; Twoja stara!; Jak stary wróci z mlekiem...*

Struktura słownictwa: odczucia, stany

Ekstremalność interpretacji rzeczywistości

GÓRA/ PRZEKRACZANIE na plus; **przyjemność**: mega wypasiony, sztos, prestiżowo, masno, essa, prestiż- (prestiż czapka)

DÓŁ/ PRZEKRACZANIE na minus: **nieprzyjemność**: dno i dwa metry mułu, 2 na 10, fail, krindż, żenka, żal, bieda- (np. biedasklep)

Ekspresywność języka

jako efekt nasycenia języka skrajnymi emocjami: **odbiór pozytywny**: np. git/ gituwa, giga luz, koks, srogo, oddaje, fitować, dripować, propsować oraz tego, **co odbierane negatywnie**: cringe/ krindż, mrozi, kaszana, masakra, przypał, wykrzaczyć się

UWAGA: językowa polaryzacja wiąże się z zaznaczaniem kontrastu jakości, odnoszących się zarówno do zdarzeń i sytuacji (np. pozytywnych – negatywnych, typowych – dziwnych, przewidywalnych – zaskakujących, itp.), jak i osób (mądrych – głupich, ładnych – brzydkich, doskonałych – dysfunkcyjnych, szczęściarzy – pechowców, naszych – obcych itp.);

Struktura języka: **afektanty**

- **Wykrzyknienia: essa, es, meh, bruh, Ale Kongo/Ale Meksyk!**

- „Kropka nienawiści” – zmiana znaczenia interpunkcji w „mowie zapisanej”

Emoji

- 🧐 'totalny szef; jestem dobry, świetnie, ok'
- ❤️ 'ekstra, kocham; dziękuję'
- 😎 'zaskakująco dobrze; jesteś super'
- 😊 'uroczo; słodko; miło'
- 🌟 'coś ładnego, nowego'
- 👉 'fajne; zabawne; akceptowalne'
- 😏 'sarkastycznie o czymś zabawnym; xD'
- 😊 'niezdecydowanie, grzeczna odmowa lub formuła grzecznościowa: „nie ma za co”'
- 😋 'mam rację, a ty nie; coś pysznego'
- 😬 'dziwne'
- 😏 'brak aprobaty; nieśmieszny żart, sarkazm'
- 😭 'żenada, smutek'
- ❤️ 'serdeczność; podziękowanie; miłość'
- 😐 'nie; nie rozmawiam z tobą więcej'
- 🐭 'szczurek'
- 😺 'jesteś super, nie zmieniaj się; całuję'
- 💀 'umierać ze śmiechu'
- 😬 'szaleństwo. ironia. niedostowność'

🍔 🦴 DOBŘĚ, BO ŠM I ěSŽŇe 🐱 🤞

• Zaznaczanie komizmu:

- *Beka*=ubaw, rozbawienie, *pompa* =śmieszna sytuacja, pośmiewisko, *prank*=żart, wybryk, psikus, *zlew* =tworzenie ośmieszających sytuacji, *bejt* =wkręcanie kogoś

Ironia i sarkazm

np. paronimie (zbieżność formy dźwiękowej),

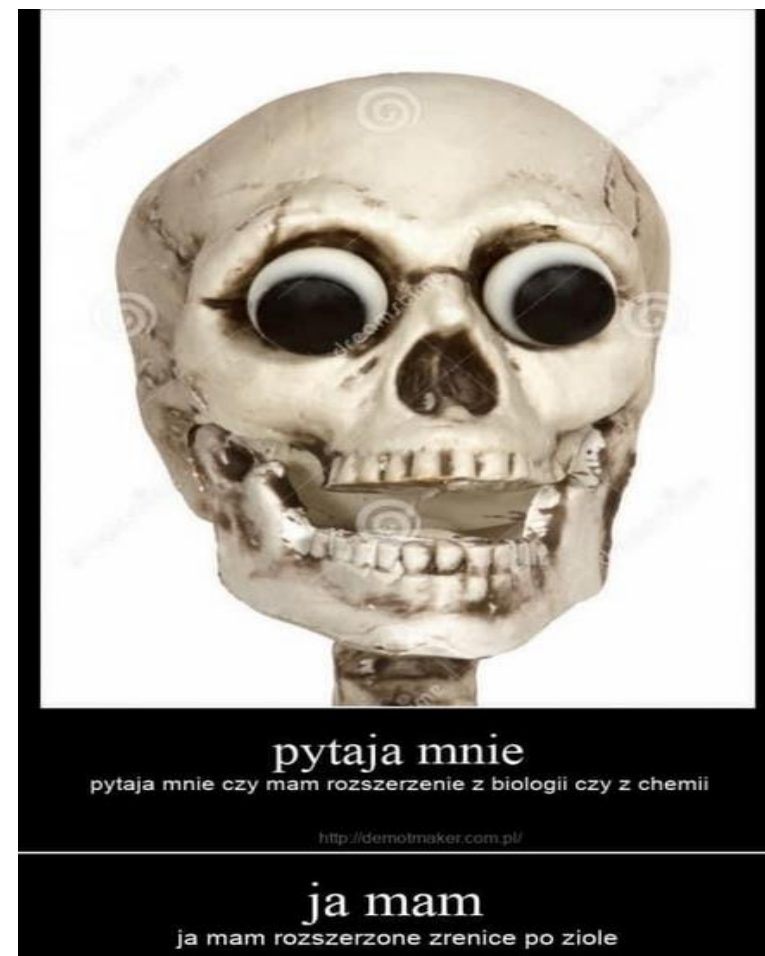
np.

klapensy =klapki', *patus* =patologia'

sandacze =sandały, *tycha* =whisky', *skiety* skarpety;

np. kontaminacje i zestawienia - połączenia wyrazowe lub wyrazowo-znakowe, np. *b-word* =burak, *burakowóz* =samochód z kierowcą budzącym politowanie, *permban* =długotrwały zakaz

- **Humor krawędziowy** (*edgy humor*) absurd, groteska, kpina, obrazoburczość, np. *szkieletory*

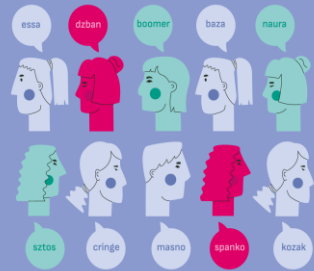

„PUNKTY DOSTĘPU” do obrazu młodzieżowego świata

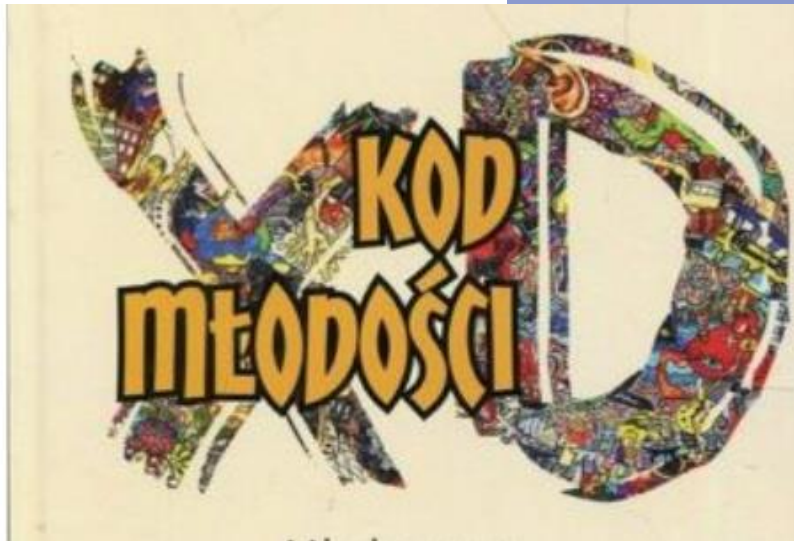

Bartek Chaciński Ewa Kołodziejek Marek Łaziński Anna Włoczek

MŁODE SŁOWA

Obraz świata, kreacje, konteksty

Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży

FORMULARZ ZGŁOSZENIA JEDNOSTKI LEKSYKALNO-SEMANTYCZNEJ

MŁODZIANIZMY (NEOLOGIZMY MŁODZIEŻOWE) MULTIMEDIALNY MISZMASZ NIEZBĘDNIK KULTUROWY STYLIZACJE POCZEKALNIA JĘZYKOWA KONTAKT KORPUS MŁODA POLSzcZYNA NA STYKU KULTUR

Najnowsze dodane

- rutyna**
28 lutego 2024
- petzacje**
28 lutego 2024
- coquette**

dla kontentu/ dla contentu
29 lutego 2024 8:33
robić coś dla przyjemności lub w celu wypełnienia sobie czasu i zapewnienia rozrywki Synonim wyrażenia: dla fabuły Przykłady użycia: -YYY, nie wiem, czy to

Bibliografia

- Chaciński B., Kołodziejek E., Wileczek A. (2023), Młode słowa. Obraz świata, kreacje, konteksty. Warszawa: PWN.
- Wileczek A. (2018), Kod młodości. Młodomowa w aspektach społeczno-kulturowych. Warszawa: PWN.
- Wileczek A. (2011) O języku “młodego” Internetu, “Zeszyty Prasoznawcze”, nr 3-4, s. 82-99.
- Wileczek A. (2021), Współczesna młodomowa : Lingwistyczno-kulturowe konceptualizacje zjawiska, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio N, Educatio Nova”, Vol. 6, s. 185-206.
- Wileczek A. (2022), Dobrze, bo śmieszne...aksjologiczne aspekty humoru w socjolekcie i komunikacji młodzieży, „Roczniki Humanistyczne”, t. 70, z. 6, s. 179-201.
- Wileczek A. (2022), Młoda mowa – materiały pomocnicze, <https://nocbibliotek.ceo.org.pl/mloda-mowa-materialy-pomocnicze/>
- Ilustracje: Model GPT, [w:]
<https://www.bing.com/search?showconv=1&q=bing%20AI&sf=codex3p&form=MA13FJ&wlexpsignin=1>

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Dziękuję za uwagę!

Rzym
Stacja Naukowa
Polskiej Akademii Nauk